

IZ HRVATSKE AGENCIJE ZA HRANU

ZABRANA UPORABE ANTIBIOTIKA U HRANI ZA ŽIVOTINJE U EU

Stručni suradnik: Diana Herold
04.01.2006.

Od 1. siječnja 2006. godine u Europskoj uniji stupa na snagu zabrana uporabe antibiotika kao promotora rasta u hrani za životinje. Četiri zadnja antibiotika koji su bili dozvoljeni kao dodatak hrani za životinje, kako bi pripomogli tovu stoke, neće se više moći prodavati niti koristiti. Ova zabrana je posljednja faza u postupnoj zabrani korištenja antibiotika u nemedicinske svrhe kod životinja. To je dio sveobuhvatne strategije Europske komisije u borbi protiv pojave bakterija otpornih na antibiotike, nastalih kao posljedica pretjeranog korištenja antibiotika u hrani za životinje.

Antibiotici su se naširoko koristili kao dodatak prehrani životinja posljednjih desetljeća. Njihovim dodavanjem u hranu za životinje u malim količinama stimulirao se prirast i produktivnost. Međutim, zbog razvoja mikroorganizama otpornih na antibiotike koji su se koristili u borbi protiv humanih i animalnih infekcija, EC je odlučila zabraniti njihovo korištenje u hrani za životinje, osim za veterinarske potrebe. Ova odluka temeljena je na mišljenju Znanstvenog upravnog vijeća Europske komisije (koji je djelovao do početka rada EFSA-e), koje je i predložilo postupnu zabranu korištenja antibiotika u svrhe stimuliranja prirasta, no s iznimkom dozvole korištenja za liječenje životinja.

Posljednja 4 antibiotika koji su bili u upotrebi su:

- Monensin sodium;
- Salinomycin sodium;
- Avilamycin;
- Flavophospholipol.

Više na: http://europa.eu.int/comm/health/ph/others/antimicrob_resist/am_02_en.pdf

SMANJEN BROJ OBOLJELIH OD TRIHINELOZE

Stručni suradnik: Hrvoje Knjaz, dr. vet. med.
09.01.2006

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije u 2005. godini nije prijavljen niti jedan slučaj obolijevanja od trihineloze a da uzročnik potječe od svinje iz domaćeg uzgoja. Pred sam kraj godine, nakon provedene terapije, prijavio se pacijent obolio od ove nametničke bolesti koji se zarazio u Bosni i Hercegovini krajem studenog jer je pojeo invadirane svinjske prerađevine s još dvjestotinjak ljudi. Dobrom medijskom pokrivenosti i edukacijom ljudi, kao i zakonskom obvezom trihineloskopskog pregleda zaklanih svinja iz domaćeg uzgoja, broj oboljelih ljudi trihinelozom je drastično smanjen.

Trihinelozu je nametnička bolest ljudi i životinja koju uzrokuje oblik iz roda *Trichinella*, a najčešće se javlja u divljih i domaćih mesojeda i svejeda te čovjeka. Najčešća vrsta zastupljena u Hrvatskoj je *Trichinella spiralis* koja kao odrasli stadij živi u crijevima, a ličinke koje su invazivne za životinje i ljude žive začahurene u poprečno-prugastoj muskulaturi nositelja. Važno je upozoriti da se kod invadiranih životinja znakovi bolesti ne očituju, te se bolest ne može dijagnosticirati prema simptomima. Čovjek se invadira ako pojede meso ili proizvod od mesa u kojem se nalaze žive učahurene ličinke, a koji nije veterinarski pregledan na nazočnost ovog nametnika i nedovoljno je termički obrađen. Prva faza bolesti se u ljudi javlja 2-7 dana nakon konzumiranja zaraženog mesa kao crijevna faza, a očituje se mučninom, proljevom, općom slabošću i povišenom tjelesnom temperaturom. Druga faza bolesti nastupa 3-4 tjedna nakon invazije u kojoj dolazi do otjecanja očnih vjeđa, opće slabosti i jakih bolova u muskulaturi kao posljedica destrukcije mišićnih vlakana s mogućim doživotnim posljedicama pa i smrtnim ishodom.

Broj oboljelih ljudi od trihineloze u Hrvatskoj od 1990. godine do kraja 2004. godine iznosi 2385 i

iz godine u godinu se smanjuje provođenjem Programom mjera za suzbijanje trihineloze u Republici Hrvatskoj. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva u razdoblju od 1998. godine do 2003. godine ukupan broj pretraženih uzoraka zaklanih svinja iz domaćeg uzgoja iznosi 4049083 od čega 12529 pozitivnih uzoraka, a na liniji klanja u klaonicama ukupno je pretraženo 4286908 uzoraka od kojih je 2142 bilo zaraženo ovim nametnikom. Broj pregledanih uzoraka raste iz godine u godinu, dok se broj pozitivnih uzoraka smanjuje što prikazuje sljedeća tablica:

▼ Broj uzoraka iz domaćeg uzgoja u Republici Hrvatskoj od 1998-2003. godine

Godina	Ukupno pretraženo	Pozitivni uzorci
1998.	401865	2095
1999.	607828	4009
2000.	716305	3194
2001.	667529	1278
2002.	765459	963
2003.	890097	990

Podizanjem ljudske svijesti edukacijom i medijskom zastupljenosti, kao i zakonskim obvezama ljudi su svjesniji opasnosti od ove bolesti i redovitije nakon kolinja nose meso na pregled u ovlaštene veterinarske institucije gdje stručnjaci obavljaju trihineloskopski pregled i utvrđuju moguću invadiranost ovim nametnikom.

HRVATSKI ŽURNI SUSTAV UZBUNJIVANJA ZA HRANU I HRANU ZA ŽIVOTINJE

Autor: Diana Herold, dipl.ing.
13.01.2006

Obavještanje o zdravstveno neispravnoj hrani i hrani za životinje kroz europski RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) sustav žurnog uzbunjivanja koristi se u slučajevima direktnog i indirektnog rizika za ljudsko zdravlje koji potječe iz hrane i hrane za životinje. Europska komisija na Internet stranici

DG SANCO-a, Uprave za zdravlje i zaštitu potrošača, od svibnja 2003. godine izdaje tjedne izvještaje koji sadrže informacije o zdravstveno neispravnoj hrani i hrani za životinje nađenju na tržištu EU, te o onoj hrani koja je odbijena sa vanjskih granica EU.

Inicijator za uspostavu preteče ovog sustava uzbunjivanja bio je incident u Černobilu 1986. godine nakon kojega je odlučeno da se uspostavi brza razmjena informacija uslijed radiološke opasnosti (odluka Vijeća EU 600/87). Odlukom Vijeća 92/59/EEC od 20. lipnja 1992. postavljeni su okviri današnjeg europskog RASFF sustava ali samo za hranu, a ne i za hranu za životinje. No tadašnje krizne situacije sa štetnim tvarima u hrani za životinje, a preko nje i ulazak u prehrambeni lanac hrane za ljude, stvorili su pretpostavke da se sustav proširi i na hranu za životinje.

Pravni temelj današnjeg europskog RASFF sustava je Uredba Europske komisije br. 178/2002 koja daje temeljne zahtjeve Zakona o hrani, osniva Europsku agenciju za hranu (EFSA - European Food Safety Authority) te daje pretpostavke za uspostavljanje novog, jedinstvenog sustava žurnog obavještanja za hranu i hranu za životinje.

RASFF sustav je, dakle, osnovni alat za razmjenu informacija između kompetentnih institucija u zemljama članicama, u slučajevima kada postoji rizik za ljudsko zdravlje zbog kojega su pokrenute određene mjere poput povlačenja, zapljene ili zabrane prodaje određenih proizvoda. Ta brza razmjena informacija omogućuje svim državama članicama da žurno provjere postoji li na njihovom tržištu zdravstveno neispravan proizvod. Kada je proizvod već na tržištu a ne smije se konzumirati niti prodavati, kompetentne institucije država članica RASFF mreže u mogućnosti su poduzeti sve hitne mjere, uključujući i informiranje javnosti ukoliko je to potrebno.

Zemlje koje nisu članice EU mogu ući u sustav na osnovu bilateralnog ugovora, no do danas još niti jedan takav ugovor nije potpisan. Unatoč tome, RASFF sustav obavještava treće zemlje u slučaju kada se zna da je predmet obavijesti izvezen u treću zemlju, te ako je predmet obavijesti podrijetlom iz treće zemlje.

Globalizacija trgovine znači da moguća rizična hrana i hrana za životinje može imati jako široku

distribuciju, pa tako i u Hrvatskoj. Kako bi se osiguralo da sve potrebne mjere za zaštitu potrošača budu poduzete bez odgode i koordinirano, nužna je uspostavljanje Hrvatskog RASFF sustava. Hrvatski Zakon o hrani („Narodne novine“ broj 114/03, 130/03, 48/04) slijedi osnovna načela Europskog zakona o hrani, osniva Hrvatsku agenciju za hranu, te donosi pretpostavke za uspostavljanje Hrvatskog RASFF sustava koji je prema članku 92. zadatak Agencije.

Agencija je od 01. siječnja ove godine započela sa provođenjem Hrvatskog RASFF pilot projekta kao probnom implementacijom RASFF sustava u Hrvatskoj, radi uspostavljanja funkcioniranja mreže između ograničenog broja sudionika. Cilj sustava je brza razmjena informacija između sudionika u sustavu, te

sprječavanje distribucije i povlačenje proizvoda sa tržišta koji predstavljaju rizik za zdravlje potrošača. Sudionici u sustavu su Hrvatska agencija za hranu, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, veterinarska inspekcija, granična veterinarska inspekcija, sanitarna inspekcija, sanitarna granična inspekcija, Hrvatski veterinarski institut sa podružnicama u Križevcima, Rijeci, Splitu i Vinkovcima, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba te Zavodi za javno zdravstvo u Osijeku, Rijeci i Splitu. U budućnosti se u sustav planira uključiti sve laboratorije koji se bave kontrolom hrane u Hrvatskoj, a laboratoriji akreditirani po HRN EN ISO/IEC 17025 moći će biti dio EU RASFF-a.

Proizvodimo

- industrijske komore za dimljenje mesnih proizvoda, ribe i sireva
- komore za dimljenje mesa (za domaćinstvo)
- klimatizirane komore za zrenje mesnih proizvoda
- komore za odmrzavanje smrznutog mesa
- komore za hlađenje i brzo smrzavanje
- računalni nadzor zrenja i odmrzavanja
- oprema za korištenje otpadne topline za grijanje vode
- klimatizacija radnih prostora
- strojevi za pranje dimnih štapova

TEHNOMATIKA

Andrej Klezin dipl.ing., s.p.
Trojno 3, SI-3270 Laško, Slovenija
Tel.: +386 (0)3 7342372, Fax.: +386 (0)3 7342373
info@tehnomatika.si, www.tehnomatika.si

Koraci uspostave RASFF sustava unutar Hrvatske su slijedeći:

1. Stvaranje inter-ministarske grupe za RASFF, koordinirane od strane Agencije;
2. Imenovanje RASFF kontakt osoba u Agenciji, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva i Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi;
3. Razvoj komunikacijskog sustava pilot projekta RASFF 2006. (komunikacija bazirana na standardnom obrascu, fax ili e-mail prijenos);
4. Utvrđivanje protokola;
5. RASFF trening za kontakt osobe;
6. Razvoj strategije odnosa s javnošću;
7. Prijenos sustava u elektronski oblik (u računalo) za ovlaštene korisnike.

Putem prve obavijesti Hrvatskog sustava žurnog uzbunjivanja, Hrvatska agencija za hranu primila je obavijest o pronalasku kemijske tvari ITX (izopropil tioksanton) u pojedinim voćnim sokovima na hrvatskom tržištu, tako da je tom obavijesti započeo rad Hrvatskog RASFF sustava.

Više o tome: www.hah.hr ■